

VERSLAG economisch-wetenschappelijke missie naar Vietnam

10 tot en met 17 maart 2018

I. Context

In het kader van de structurele samenwerking van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen met Vietnam werd van 10 tot en met 17 maart 2018 een Oost-Vlaamse officiële en economisch-wetenschappelijke missie naar Vietnam georganiseerd met focus op (toelevering aan) land- en tuinbouw, veeteelt, de productie en het gebruik van bamboe en tot slot logistiek. Daarnaast werden twee wetenschappelijk-economische projecten betreffende ‘biosecurity en een verminderde antibiotica-consumptie bij veeteelt’ en een ‘verminderd gebruik van pesticiden in de groententeelt’ verder opgevolgd met de Vietnamese counterparts en de Belgische Ambassade. Er werd tevens een specifiek en hoofdzakelijk apart weekprogramma uitgewerkt in het kader van twee andere door het provinciebestuur ondersteunde economisch-wetenschappelijke projecten betreffende bamboe, namelijk het ‘lerend netwerk duurzame wijken’ en de ‘roadshow bamboe’. Tenslotte hadden verschillende (officiële) contacten en vergaderingen tot doel Oost-Vlaanderen en haar bedrijven te positioneren als expertise partner op vlak van (smart) logistics.

Geografisch deed de bestuurlijke delegatie achtereenvolgens Hanoi, Dalat (Lam Dong Provincie) en Ho Chi Minh Stad aan met een werkbezoek vanuit Ho Chi Minh Stad aan Bien Hoa (Provincie Dong Nai). Bedrijven uit de veeteelt- en land- en tuinbouwsector focusten op Hanoi, Dalat en hoofdzakelijk op Ho Chi Minh Stad naar aanleiding van de vakbeurzen Ildex en Hortex Vietnam 2018. Het programma voor de ‘bamboedelegatie’ focuste achtereenvolgens op Hanoi, de Provincies Thanh Hoa en Binh Duong en tot slot Ho Chi Minh Stad.

Het provinciebestuur werd vertegenwoordigd door gedeputeerde Martine Verhoeve, directeur Astrid Vliebergh en beleidsmedewerker Nausikaä Lagrou. De dienst Economie, Europese en Internationale Samenwerking stond in voor de voorbereiding van de missie. Net als bij de vorige missies kon de delegatie hierbij rekenen op de inhoudelijke ondersteuning van de heer Brian De Ruyver, die mee instond voor de voorbereiding en begeleiding van de delegatie en de opvolging ter plaatse, evenals op het Belgisch Consulaat-Flanders Economic Office (FEO) dat instond voor de logistieke ondersteuning.

Gezien het beleid van het provinciebestuur inzake Vietnam er in hoofdzaak op gericht is maximaal (Oost-) Vlaamse bedrijven evenals onze kenniscentra te faciliteren en te ondersteunen in hun economische/wetenschappelijke ambities naar Vietnam toe werd er in de organisatie van deze missie uitgebreid aandacht besteed aan het multistakeholdermodel, dat tot op heden duidelijk meerwaarde heeft bewezen. Gelet op de grote knowhow en expertise, de intensieve bestaande samenwerking en het grote netwerk dat het provinciebestuur Oost-Vlaanderen in de loop der jaren heeft opgebouwd in Ho Chi Minh Stad, Dalat en ook sectoraal in het noorden nam Oost-Vlaanderen de programma's voor de bedrijven in het zuiden voor haar rekening. Dit ook voor de bamboedelegatie in Hanoi en Than Hoa. Flanders Investment and Trade (FIT) bood ondersteuning aan voor het programma van een specifiek bedrijf in Hanoi.

Belangrijk om te benadrukken is het feit dat de meeste deelnemende bedrijven reeds meermaals hebben deelgenomen aan Oost-Vlaamse missies wat ongetwijfeld duidt op de kwaliteit en de resultaten van eerder georganiseerde Oost-Vlaamse missies en het potentieel van Vietnam voor de (Oost-)Vlaamse ondernemingen. Dit impliceerde dat tijdens deze missie een aantal bedrijven zelf (gedeeltelijk) instonden voor hun individuele programma, maar er toch de voorkeur aan gaven hun eigen programma in te bedden in deze bredere Oost-Vlaamse missie. Er namen 8 bedrijven deel (waarvan 1 op het laatste moest afmelden) en een vertegenwoordiging van de Universiteit Gent en de Technologicampus Gent van de KUL.

Deze missie toonde opnieuw aan dat het Oost-Vlaamse provinciebestuur in haar structurele samenwerking met Vietnam een meerwaarde biedt die door de Belgische Ambassade en Flanders Investment and Trade wordt erkend. De triple helix structuur is een belangrijk principe dat het provinciaal beleid onderbouwt en dat als rode draad door de internationale samenwerking loopt. Onze kenniscentra vormen niet alleen een belangrijke meerwaarde voor de wetenschappelijke samenwerking tussen Oost-Vlaanderen en bij uitbreiding België (De UGent is en blijft de koploper in de interuniversitaire samenwerking met Vietnam) enerzijds en Vietnam anderzijds, ze genereren daarnaast ook rechtstreekse of onrechtstreekse economische meerwaarde. Daarnaast bieden onze kenniscentra een onmiskenbare ondersteuning van het sterke technische imago dat onze bedrijven kenmerkt. Hierin maken we het verschil met de regionale. De reeds behaalde successen in de subsectoren horticultuur en livestock illustreren ten volle de meerwaarde van een dergelijke methodologie, zeker in een land als Vietnam waar er nog steeds een sterke verwevenheid bestaat tussen overheid, kenniscentra en private sector.

II. Programma en resultaten van de bestuurlijke delegatie uit Oost-Vlaanderen

Het programma van de bestuurlijke delegatie uit Oost-Vlaanderen gaat als bijlage 1 van dit verslag. Het programma van deze delegatie focuste zich hoofdzakelijk op activiteiten in functie van volgende doelstellingen:

- 1) Faciliteren van de economisch-wetenschappelijke projecten betreffende a) 'biosecurity als een tool voor verminderd antibioticaconsumptie' en b) 'een duurzaam en milieuvriendelijke horticultuur in Vietnam' (verminderd en verantwoord pesticiden gebruik).

Opmerking: beide projecten, werden uitgebreid inhoudelijk toegelicht in de verslagen van de missies naar Vietnam van juli 2017 en november 2017.

- 2) De clustersamenwerking rond veeteelt en aquacultuur (aquacultuur kwam in tegenstelling tot voorbije missies minder aan bod maar de inhoudelijke verwevenheid blijft een aandachtspunt) verder uitbouwen.
- 3) Toekomstige (nieuwe) samenwerkingsmogelijkheden met de Provincie Lam Dong onderzoeken.
- 4) Aantrekken van een kwalitatieve bestuurlijke en economische delegatie van Vietnamese provincies naar Oost-Vlaanderen.
- 5) Oost-Vlaanderen en haar bedrijven positioneren als expertise partner op vlak van (smart) logistics met klemtoon op de provincie Dong Nai tegen de achtergrond van de snelle ontwikkeling van deze laatste op het vlak van ontsluiting en infrastructuur.
- 6) Ondersteunen van de bedrijven- en wetenschappelijke delegatie.
- 7) Afstemmen met andere ter plaatse actieve Belgische overheidsniveaus, meer bepaald de Belgische Ambassade in Hanoi en het Belgisch Consulaat in Ho Chi Minh City, en aansluitend bij deze laatste het Flanders Economic Office.

- 1) Faciliteren van de economisch-wetenschappelijke projecten betreffende a) 'biosecurity als een tool voor verminderd antibioticaconsumptie' en b) 'een duurzaam en milieuvriendelijke horticultuur in Vietnam' (verminderd en verantwoord pesticiden gebruik).**

Een belangrijke doelstelling van deze missie betrof het verder faciliteren en opvolgen van de twee projectvoorstellen, waarvoor Vietnamese partners externe middelen konden aanvragen bij de Belgische Ontwikkelingssamenwerking ('Study and Consultancy Funding' of SCF). Dit fonds opereert binnen de globale enveloppe die België ter beschikking heeft gesteld in het kader van het lopend samenwerkingsakkoord, aangezien Vietnam tot medio 2019 het statuut van prioriteit land inzake ontwikkelingsamenwerking heeft. Gezien het

hier een bilateraal beheerd fonds betreft is het Ministry for Investment and Planning (MPI) de mede goedkeurende counterpart. In beide projecten is de UGent steeds copromotor. De projecten zijn belangrijk vanuit een dubbel oogpunt:

- enerzijds het ondersteunen van academische samenwerking, wat de Provincie Oost-Vlaanderen sinds vele jaren intens doet, niet alleen t.a.v. de UGent maar de jongste jaren ook steeds meer en meer t.a.v. de hogescholen;
- anderzijds de duidelijke verwevenheid met en potentieel van dergelijke wetenschappelijke samenwerking met onze bedrijven die hierin een ideale hefboom vinden voor de promotie van hun eigen producten.

Project a: *Support for developing innovative animal health care solutions for disease prevention and reduced antimicrobial use in pig and poultry production systems.*

Dit project is voornamelijk opgebouwd rond capacity building (3 inkomende experten delegaties, 1 uitgaande experten delegatie), het aanpassen van een technische tool rond biosecurity “Biocheck.ugent” en het organiseren van een aantal proefopzetten. Het geografische toepassingsgebied betreft Hanoi en Dong Nai.

Project b: *Support for development towards a more sustainable Vietnamese vegetable cultivation production focussing on correct pesticide use and integrated pest management.*

Ook dit project is voornamelijk opgebouwd rond capacity building (2 inkomende experten delegaties, 2 uitgaande experten delegaties), sampling, opzetten van een aantal proefopzetten. Geografische focus: de provincie Lam Dong en Ho Chi Minh Stad.

Gelet op het feit dat deze beide projecten volledig passen in de samenwerking die het provinciebestuur Oost-Vlaanderen de jaren daarvoor reeds had opgezet in Vietnam rond enerzijds biosecurity en antibioticareductie voor livestock (ook in de sector van aquacultuur werden projecten inzake antibioticareductie reeds gesteund) en anderzijds pesticiden gebruik in de tuinbouw heeft het provinciebestuur in het voorafgaandelijke traject naar de (mogelijke) goedkeuring van deze projecten een duidelijke voortrekkersrol gespeeld. De partners aan Vietnamese en Belgische kant werden geïdentificeerd, geselecteerd en een uiteindelijk voorstel werd door het provinciebestuur in samenwerking met de lead partners aan Vietnamese en Belgische kant uitgewerkt. Voor de effectieve uitwerking van dit project - na goedkeuring er van - zullen de volgende partners de ‘lead’ nemen aan Vietnamese en Belgische kant:

Project a: National Institute for Animal Sciences (NIAS) en UGent – faculteit dierengeneeskunde (prof. Jeroen Dewulf)

Project b: Department of Agriculture and Rural Development (DARD) Lam Dong en UGent – faculteit bio-ingenieurswetenschappen (prof. Geert Haesaert)

Hoewel dus aan Belgische kant de projectcoördinatie in handen zal liggen van de Universiteit Gent die ook verantwoordelijk zal zijn voor de volledige uitwerking van dit project, zowel inhoudelijk als praktisch, zal het provinciebestuur, gelet op haar jarenlange samenwerking met Vietnam en gezien de terreinkennis, ook naar de implementatie toe nog een adviserende en ondersteunende rol spelen en vooral ook pogen hierbij een aantal bedrijven in de verdere uitbouw te betrekken.

a) 'Biosecurity als een tool voor verminderd antibioticacconsumptie'

Op maandag 12/03/2018 werd de bestuurlijke delegatie ontvangen door directeur-generaal Son van het National Institute for Animal Sciences (NIAS), die promotor is van het bovenvermelde project betreffende biosecurity. Het voorstel werd door NIAS eind 2017 ingediend via het Vietnamese Ministry of Planning and Investment (MPI) om in aanmerking te komen voor Belgische SCF-funding. In januari 2018 moest het voorstel op 3 punten licht gewijzigd worden en het budget herzien worden van 200.000 EUR naar 164.000 EUR. Aangezien SCF voor Vietnam op 1 april 2019 stopt, moeten ook alle projecten dan afgerond kunnen worden. Bijgevolg moest de timing van het project ook ingekort worden en werd één training voor Vietnamese deelnemers in Vlaanderen vervangen door het organiseren in Vietnam met een UGent- opleider.

NIAS liet weten dat het informeel al vernam dat het project financiering zou krijgen uit het SCF voor 164.000 EUR en dus bij de laatste 6 geëindigd zou zijn uit 26 ingediende projecten. Dit werd later ook bevestigd tijdens de meeting met de Belgische Ambassade die mede betrokken is bij de goedkeuring. De officiële bevestiging wordt eerstdaags verwacht. NIAS moet dan nog wachten op de nodige documenten van het MPI, wat een 3-tal weken kan duren.

Het project zal uitgevoerd worden in Bavi (district van Hanoi, Noorden van Vietnam) en in de Provincie Dong Nai (Zuiden van Vietnam). De eerste keuze is ingegeven door enerzijds een sterke aanwezigheid van interessante landbouwbedrijven en anderzijds door de sterke impact van het NIAS, de tweede keuze is logisch gezien de sterke positie van de provincie Dong Nai op het vlak van livestock. NIAS heeft met beide locaties reeds de nodige contacten gelegd via zijn decentrale antennes en de nauwe samenwerkingen met de provinciale departementen van landbouw (DARD). Eens het project goedgekeurd is, zullen ook project management units (PMU's) opgestart worden onder coördinatie van NIAS en met leden van de provinciale DARD's, het extensie centrum en de subdivisie van het diergezondheidsdepartement van NIAS.

Wanneer het 'biosecurity project' ten einde zal lopen en indien positief geëvalueerd, wil NIAS de nieuwe methodieken van het project ook zeker implementeren naar andere provincies.

Dit project werd ook uitvoerig besproken tijdens het overleg met de Belgische ambassadeur in Hanoi op 12/3, in aanwezigheid van het hoofd van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking (SCF), alsook tijdens het werkbezoek aan de Provincie Dong Nai op 15/3.

b) Een duurzaam en milieuvriendelijke horticultuur in Vietnam' (verminderd en verantwoord pesticiden gebruik)

Tijdens het werkbezoek aan de Provincie Lam Dong kwam het projectvoorstel betreffende 'een duurzaam en milieuvriendelijke horticultuur in Vietnam' (verminderd en verantwoord pesticiden gebruik) tijdens verschillende vergaderingen aan bod: op dinsdag 13/03 tijdens de technische en voorbereidende vergadering met verschillende departementen van de provincie Lam Dong (internationale relaties, landbouw, planning en investering), op woensdag 14/03 tijdens de officiële meeting met de vice-voorzitter van het People's Committee Lam Dong en tijdens het bezoek aan het proeftuincentrum voor bloemen, groenten en aardappelen. Het projectvoorstel moest eind 2017 ingediend worden door DARD Lam Dong bij het Vietnamese MPI om in aanmerking te komen voor Belgische SCF-funding.

2) De clustersamenwerking rond veeteelt en aquacultuur verder uitbouwen.

De samenwerking met de Provincie Lam Dong op het vlak van land- en tuinbouw toonde aan dat samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven aan beide kanten via het multistakeholdermodel een manier van werken is die in Vietnam tot succes leidt. Bedoeling is dan ook om dit model in functie van livestock te gebruiken. Via het 'biosecurity project' worden al verschillende Oost-Vlaamse bedrijven uit de veeteeltsector betrokken, maar er is zeker nog potentieel voor het betrekken van een grotere groep bedrijven. Daarnaast kan ook gemakkelijk een inhoudelijke link worden gemaakt met aquacultuur, waar reeds een stevige basis is via de jarenlange samenwerking van de UGent en de aanwezigheid van bedrijven. Het uitwerken van een clustersamenwerking, waarbij bedrijven over heel de keten van die sector betrokken worden, is dan ook een doelstelling van de Provincie Oost-Vlaanderen in haar Vietnam samenwerking.

De goede contacten met NIAS – één van de 17 Vietnamese topinstituten – is hierbij van zeer grote waarde. Opzet van het overleg met NIAS op maandag 12/3 was dan ook (naast

projectopvolging) om voor de toekomst na te gaan welke samenwerking met hen kan worden opgezet die ten goede komt aan de Oost-Vlaamse livestocksector in de meest brede zin, inclusief aquacultuur.

NIAS gaf tijdens het overleg zelf als eerste ook aan dat het graag naast het specifieke 'biosecurity project' verder zou willen samenwerken met Oost-Vlaanderen in de toekomst. Een presentatie over de werking van NIAS en van de verschillende onderzoeksdomeinen toonde nogmaals aan hoe interessant NIAS als partner kan zijn. De extensiecentra die het heeft in de provincies behouden ook duidelijk een coördinerende rol en blijken eveneens in direct contact te staan met de landbouwbedrijven. Daarnaast heeft NIAS ook verschillende internationale samenwerkingen lopen, o.a. met Frankrijk, Rusland, Nederland, Australië en Japan. Tot slot is er het onbetwistbaar voordeel dat de 17 nationale kenniscentra (hier NIAS) rechtstreeks toegang hebben tot de nationale beleidsverantwoordelijken (hier de minister van landbouw) en bijkomend via hun provinciale centra ook kunnen wegen op de provinciale besluitvormingen.

NIAS ziet een toekomstige samenwerking mogelijk op verschillende onderdelen van de sectorketen.

NIAS zet zelf heel sterk in op het produceren van stalen om te fokken, die het over heel Vietnam verspreidt. In dat kader werd ook het project met de UGent aangehaald betreffende de crossbreeding met Belgisch Witblauw (BWB). Over de resultaten kon nog niet veel mee gegeven worden aangezien de experimenten nog lopen. Uit de eerste resultaten blijkt wel reeds duidelijk dat inzake productiviteit kruisingen tussen lokale rassen en het Belgisch Witblauw veruit het grootste rendement opleveren en hierbij de Europese en Australische concurrenten ver achter zich laten. Er zijn nog andere elementen, bv. hitte stress, die ook bepalende factoren kunnen zijn. NIAS gaf mee dat er interesse is om nog meer BWB-semen te importeren (wat via CRV, hierin in het verleden gesteund door het provinciebestuur door middel van missies in beide richtingen, al gebeurt uit Vlaanderen).

Naast de focus op het kweken van een gezond dier voor consumptie heeft NIAS ook interesse in methoden om de voedselveiligheid te garanderen bij verwerking en toelevering naar de consument. Hierbij is er vooral aandacht voor historische zwakheden in de value chain, met name de bouw van moderne slachthuizen en opslagcapaciteit. Een aantal Belgische bedrijven hebben reeds hieromtrent hun interesse getoond.

Verder is NIAS geïnteresseerd in het uitsturen van onderzoekers naar Belgische universiteiten en kennisinstellingen (biotechnologie, genetica, kweken).

Naast de interesse vanuit de kenniscentra aan beide zijden, is er ook interesse vanwege de bedrijven. Het bezoek aan de beide landbouwbeurzen in Ho Chi Minh Stad leverde een aantal interessante contacten op. De officiële delegatie had ontmoetingen met (Oost-)

Vlaamse bedrijven uit de sector die een stand hadden op de beurs. Allen waren ze sterk geïnteresseerd in het aansluiten bij een op te richten cluster. Samen met de bedrijven die reeds meermaals deelnamen aan provinciale missies en de reeds vermelde kenniscentra is er een voldoende basis om effectief van start te gaan met de uitbouw van die cluster en kan verwogen worden om een wetenschappelijke-economische missie naar Vietnam te organiseren die dan technisch-ambtelijk zou kunnen worden ondersteund.

3) Toekomstige samenwerkingsmogelijkheden met de Provincie Lam Dong onderzoeken.

Het werkbezoek aan Dalat (Provincie Lam Dong) op 13 en 14/03 stond in het teken van het bespreken van de toekomst van de samenwerkingsrelatie. Sinds de ondertekening van de MoU met Lam Dong in 2012 werd er samengewerkt via het triple helix model. Op het vlak van sierteelt werden met deze provincie al heel mooie resultaten bekomen, dit zowel voor Oost-Vlaamse bedrijven als voor de Oost-Vlaamse kennisinstellingen. De bedrijven die betrokken werden bij verschillende experimenten en demo's hebben ondertussen allemaal zonder uitzondering hun vaste commerciële contacten in de Provincie Lam Dong, Ho Chi Mnh City en bij uitbreiding zuidelijk Vietnam. In de meeste gevallen gaat het om distributeurs. Ook de UGent bijvoorbeeld heeft verschillende samenwerkingen lopen die naar de toekomst toe autonoom verder kunnen blijven bestaan en groeien. Doelstelling van de verschillende meetings was dan ook om met de Vietnamese counterpart te bespreken dat men in de bestuurlijke samenwerking op een scharniermoment staat. Dat het dus essentieel is om na te gaan of er nieuwe sectoren of vooral sub sectoren gedetecteerd kunnen worden waarrond eventueel kenniscentra en bedrijven gemobiliseerd kunnen worden met een duidelijke win-win voor alle partijen.

Tijdens de administratieve vergadering op dinsdag 13/03 met de Provincie Lam Dong, in aanwezigheid van de departementen Internationale Relaties, Landbouw, Planning en Investerings, werd de officiële meeting met de provinciale politieke leiding op 14/03 voorbereid.

Zowel tijdens het administratieve overleg op 13/3, alsook tijdens het officiële overleg met de vicevoorzitter van het People's Committee (in aanwezigheid van de departementen Landbouw, Internationale Relaties, Planning en Investerings, Handel, Toerisme) en het overleg op het Proefcentrum voor bloemen, groenten en aardappelen op 14/03 was men aan Vietnamese kant duidelijk bewust van de doelstelling van het bezoek en ook voorbereid. Eerst werd een rapport voorgesteld van de resultaten van de samenwerking de afgelopen jaren en vervolgens deed Lam Dong verschillende suggesties voor verdere samenwerking, logischerwijze bijna uitsluitend binnen de landbouwsector.

Het belang van deze academische samenwerking werd ook benadrukt tijdens het overleg op 13/03 met de vice-rector van Dalat University. Die gaf aan voldoende potentieel te zien voor toekomstige samenwerking op het vlak van onderzoek en opleiding. Een goede relatie tussen beide provincies vindt Dalat University dan ook belangrijk. Dalat University focust steeds meer op hightech landbouw en wil evolueren in de richting van 'service to society' net als de meeste Vietnamese universiteiten die te lang uitsluitend focusten op onderwijs en kennisoverdracht en daarnaast eveneens gehinderd werden door de bestaande onderzoekscentra.

Verder gaf Oost-Vlaanderen tijdens de diverse meetings in Lam Dong ook mee dat Buitenlandse zaken Hanoi bezig is een delegatie van Vietnamese provincies samen te stellen, die hoogstwaarschijnlijk ook gedeeltelijk Oost-Vlaanderen zou aandoen in juni 2018.

Tijdens het overleg op 14/03 bij het Proefcentrum voor bloemen, groenten en aardappelen werden de realisaties van de samenwerking de afgelopen jaren nog eens benadrukt en dan meer specifiek met betrekking tot de experimenten die opgezet werden. Het Proefcentrum gaf aan dat het voor de bedrijven die de afgelopen jaren verschillende keren deelnamen aan Oost-Vlaamse missies nog veel potentieel zag in de toekomst. Verder is er ook behoefte aan 'breeding companies' en bedrijven die 'fertilizers' leveren voor hightech landbouw. Ook toonde het proefcentrum interesse voor 'post-harvest' technologieën.

4) Aantrekken van een kwalitatieve bestuurlijke en economische delegatie van Vietnamese provincies naar Oost-Vlaanderen

In maart 2017 bracht een officiële Oost-Vlaamse delegatie en vergezeld van de Belgische ambassadeur een beleefdheidsbezoek aan het ministerie van Buitenlandse Zaken in Hanoi waar de delegatie werd ontvangen door een van de Viceministers. Op deze meeting was ook de directeur-generaal van het departement Buitenlandse zaken bevoegd voor internationale samenwerking van de provincies aanwezig. Hij gaf toen aan dat het departement beslist had om in opvolging van de vroegere formule van 'Vietnamese Days', die o.a. in België en vooral in Oost-Vlaanderen werden georganiseerd in 2006, zelf missies te coördineren waarbij Vietnamese provincies onder de coördinatie van het departement de mogelijkheid wordt geboden zichzelf aan buitenlandse counterparts te presenteren.

Op vraag van Oost-Vlaanderen en in aansluiting op deze meeting werd er in april 2017 een ambtelijke vergadering georganiseerd tussen Dr. Long en zijn staf enerzijds en Dhr. De Ruyver (als adviseur voor de Provincie Oost-Vlaanderen), hierbij vergezeld door Dhr. Vanhees (FIT) en Dhr. Pierart (AWEX) anderzijds om die piste verder te bespreken. Dr. Long deelde toen mee dat België (en dus ook Oost-Vlaanderen) als één van de landen binnen de EU was weerhouden (in Vietnam is het de regel dat er minimum twee landen dienen te

worden aangedaan bij missies binnen de EU). Enkele maanden later kwam er de bevestiging dat een delegatie van directeurs van de Departementen van Internationale Relaties van een 10-tal provincies Oost-Vlaanderen zou bezoeken eind november 2017. Uiteindelijk werd de missie uitgesteld omdat er agendaproblemen waren met het tweede gekozen land.

Bedoeling van de vergadering op dinsdag 13/03 met Dr. Long en zijn team in Hanoi was om de draad opnieuw op te nemen, nieuwe data te zoeken en inhoudelijke afspraken te maken en na te gaan hoe dergelijke missies een maximaal rendement voor beide partijen kunnen opleveren.

De delegatie maakte duidelijk dat de komst van een groep provinciale directeurs Internationale Betrekkingen een eerste stap kan zijn, maar het zou veel beter zijn om ook een inhoudelijk kwalitatieve delegatie te hebben met verantwoordelijken die goed geplaatst zijn om het economisch potentieel van de deelnemende provincies te belichten (normaliter bevoegdheid van DPI – Department for Planning and Investment) evenals het aansluiten van goed private bedrijven. Daarnaast zou het ook goed zijn dat de deelnemende provincies zouden worden geselecteerd in functie van hun economisch profiel en daaraan gekoppeld het profiel van en interesse vanwege de buitenlandse counterparts.

Tot slot werd benadrukt dat het absoluut aangewezen is dat de ontvangende partij inspraak krijgt in de wijze waarop de Vietnamese provincies zich presenteren om maximaal rendement te kunnen realiseren t.a.v. geïnteresseerde Belgische bedrijven.

Reeds bij aanvang van de meeting gaf Dr. Long aan dat de Provincie Oost-Vlaanderen hun topprioriteit was voor wat België betreft (bijvoorbeeld vergelijkbaar met hun samenwerking met de Australische staat Victoria). Hij drukte ook zijn appreciatie uit voor de lange samenwerking tussen Oost-Vlaanderen en Vietnam, die hij beschouwde als een pijler in het kader van 45 jaar diplomatieke banden tussen België en Vietnam.

Cruciaal voor hen is om te vernemen op welke sectoren Oost-Vlaanderen wenst samen te werken met andere provincies in Vietnam, naast de bestaande landbouwsamenwerking. Op basis van de aangegeven sectoren zal immers nagegaan worden welke Vietnamese provincies in aanmerking kunnen komen voor de Vietnamese delegatie naar Europa en Oost-Vlaanderen. Er werd afgesproken dat meer informatie zou worden aangeleverd.

Tot slot was er de duidelijke afspraak dat de Vietnamese ambassade in Brussel actief zou worden ingeschakeld in de voorbereiding wat gezien de goede samenwerking met het provinciebestuur een voordeel kan bieden.

De directeur-generaal komt in juni 2018 met een roadshow naar Europa, waar momenteel al 7 provincies aan deelnemen, in totaal zo'n 100-tal personen, waarvan 40 bedrijven. De roadshow zal zeker al Italië (Rome) en Frankrijk (Toulouse) aandoen.

De directeur -generaal zal nagaan welke provincies interesse tonen om op het einde van de roadshow – tweede helft van juni (20-30/6) - mee te gaan naar Oost-Vlaanderen. De directeur-generaal en zijn team komen zeker zelf naar Gent om de samenwerking te bevestigen via het ondertekenen van een Memorandum of Undertanding (MoU) voor 3 à 5 jaar. Die MoU met Oost-Vlaanderen zou daarom in de maanden april en mei verder gefinaliseerd moeten worden door het team van de directeur-generaal en de Provincie Oost-Vlaanderen via een task force. De MoU met de staat Victoria werd intussen als voorbeeld overgemaakt.

Bedoeling zou ook zijn om via deze samenwerking om de twee jaar een gezamenlijke conferentie te organiseren. Het aantrekken en goed voorbereiden van een grote delegatie uit Vietnam zou dus idealiter niet in 2018 gepland worden.

De delegatie zou 1,5 à 2 dagen ter plaatse komen. Zowel G2G, G2B als B2B zouden aan bod kunnen komen. Ook het bezoeken van bedrijven, instellingen, haven,... kan opgenomen worden in het programma.

Het belangrijkste streefdoel – volgens de directeur-generaal - zijn de resultaten voor de bedrijven.

Vanuit het nationale niveau in Vietnam zal dus Buitenlandse zaken – Dr. Long – vertegenwoordigd zijn, samen met enkele provinciale leiders (waarvan 1 het hoofd van de delegatie wordt), daarnaast ook nog mensen van DPI, Internationale Relaties, Handel en Industrie.

De kosten voor de komst van de delegatie zou de Vietnamese delegatie grotendeels zelf betalen (vluchten, hotel). Ondersteuning op het vlak van vergaderzalen en inhoudelijke zou wel wenselijk zijn gezien het een gemeenschappelijk event zou betreffen en eventueel ook tussenkomst in de transportkosten.

De Oost-Vlaamse delegatie gaf al enkele sectoren en domeinen aan waar Oost-Vlaanderen samenwerking mogelijk acht: smart logistics, biotech, hernieuwbare energie, circulaire economie,... Hierbij werd ook verwezen naar de contacten die reeds werden gelegd met de Provincie Dong Nai (zie punt 5).

5) Oost-Vlaanderen en haar bedrijven positioneren als expertise partner op vlak van (smart) logistics in het kader van de snelle ontwikkeling van de Provincie Dong Nai op het vlak van ontsluiting en infrastructuur.

Op donderdag 15/03 bracht de officiële delegatie een werkbezoek aan de Provincie Dong Nai, ten oosten van Ho Chi Minh City en samen met Ho Chi Minh Stad, de provincies Binh Duong en Vung Tau – Ba –Ria het economisch zwaartepunt in het zuiden van Vietnam en bij

uitbreiding Vietnam. De hoofdstad van deze provincie is Biên Hoa. De provincie heeft een oppervlakte van 5895km² en telt meer dan 3 miljoen inwoners.

In het verleden waren er gezien het economisch belang van de provincie reeds een aantal officiële werkbezoeken van Oost-Vlaanderen aan het People's Committee van Dong Nai en ook enkele ambtelijke meetings vanuit het consulaat..

De jongste jaren is de logistieke ontwikkeling in een nieuwe stroomversnelling gekomen. Dit is grotendeels te verklaren doordat de zeer snelle groei van Ho Chi Minh stad zich vooral in oostelijke richting, dus Dong Nai, ontwikkelt, wat de meest logische keuze is gezien de ruimtelijke en strategische beperkingen aan de westelijke kant van de stad. Dong Nai profiteert van die ontwikkeling die gepaard gaat met zeer veel lopende of geplande infrastructuurwerken. Het betreft voornamelijk de modernisering en aanleg van autosnelwegen, die niet alleen de verbinding maken met het noorden (Hanoi), maar ook met Vung Tau-Ba-Ria. Dit betekent toegang tot de zee en samen met HCMC - via de rivier - een havengebied vergelijkbaar met de Gentse Kanaalzone. De DEME-groep sleepte een aantal jaren geleden een groot baggerproject in de wacht en werd nieuwe projecten in het vooruitzicht gesteld.

De belangrijkste geplande infrastructuur is echter de bouw van een nieuwe luchthaven die op termijn grotendeels de luchthaven van Ho Chi Minh City moet ontlasten en mogelijks vervangen. De werken hiertoe moeten normaliter in 2019 van start gaan. In een eindfase (2025) zal die luchthaven een capaciteit hebben van 100 miljoen passagiers per jaar.

Een ander belangrijk infrastructuurwerk gelinkt aan de komst van de nieuwe luchthaven is de high-speed railway die de verbinding zal maken tussen de metro van HCMC en de nieuw te bouwen luchthaven en volop in aanbouw is.

Eenmaal die infrastructuur operationeel is het duidelijk dat Dong Nai de logistieke hub van Vietnam zal zijn.

De voornaamste huidige Belgische investeringen zijn Vina Star Diamonds (diamantslijperij) en Katoen Natie (handling koffie komende van de Highlands).

De doelstelling van het werkbezoek aan Dong Nai op 15/03 was dan ook Oost-Vlaanderen en haar bedrijven te positioneren als expertise partner op vlak van (smart) logistics in het hierboven geschetste kader van de ontwikkelingen in Dong Nai.

De Oost-Vlaamse delegatie werd ontvangen door de vicevoorzitter van Dong Nai People's Committee. Daarbij waren ook nog volgende departementen van Dong Nai vertegenwoordigd: Internationale Betrekkingen, Planning and Investment, Industry and Trade, Transportation, Education and Training, Agriculture and Rural Development, Dong Nai Industrial zones Authority en Provincial Investment Project Management.

Nadat Gedeputeerde Verhoeve een toelichting had gegeven over de motivatie en ambities van Oost-Vlaanderen en via een presentatie dieper werd ingegaan op het Oost-Vlaams potentieel inzake (smart) logistics, gaf de vicevoorzitter op zijn beurt een presentatie over Dong Nai. Daarbij werd de strategische ligging van de provincie en de verschillende infrastructuurwerken in de kijker gezet en vooral veel gelijkenissen met Oost-Vlaanderen benadrukt werd. Hij benadrukte de lange samenwerkingsrelatie tussen Vietnam en België en gaf aan graag te willen samenwerken met de Provincie Oost-Vlaanderen. Verschillende mogelijkheden werden geopperd: het gezamenlijk organiseren van een logistiek seminarie, waarbij de kennis en expertise van Oost-Vlaamse bedrijven van harte welkom is, hoofdzakelijk uit de logistieke sector.

6) Ondersteunen van de bedrijven- en wetenschappelijke delegatie.

Naast de administratieve en praktische ondersteuning vanuit de Provincie Oost-Vlaanderen voor de activiteiten van de deelnemende bedrijven en wetenschappers, overlaptten een paar activiteiten van de officiële delegatie ook met deze delegaties of werden ze specifiek daarvoor georganiseerd:

- a) Zondag 11/03 Hanoi – welkomst- en kennismakingsmoment met de bedrijven en wetenschappers met programma in Hanoi.
- b) Maandag 12/03 – onderhoud met de Belgische ambassadeur in Hanoi: bij dit officiële overleg werd ook de ‘bamboedelegatie’ betrokken en voorgesteld.
- c) Maandag 12/03 – onderhoud met FIT Hanoi: bij dit officiële overleg werd ook de ‘bamboedelegatie’ betrokken en voorgesteld.
- d) Donderdag 15/03 – informeel netwerkevent in Ho Chi Minh stad voor alle deelnemers aan de missie. Alle bedrijven en wetenschappers waren hierbij aanwezig en eveneens de Belgische Consul in Ho Chi Minh stad.
- e) Vrijdag 16/03 – bezoek aan de beurzen Ildex en Hortex Vietnam 2018: de officiële delegatie bezocht alle Belgische deelnemers en ging ook uitgebreid in gesprek met de (Oost-)Vlaamse bedrijven daar aanwezig.

7) Afstemmen met andere Belgische bestuursniveaus in Vietnam en het Flanders Office in Ho Chi Minh Stad

Zoals hier boven aangehaald werd er in Vietnam ook afgestemd met andere Belgische bestuursniveaus, dit in het kader van concrete dossiers alsook om de goede samenwerking in het algemeen te onderhouden.

Op maandag 12/3 werd de delegatie, vergezeld door de deelnemers aan de bamboedelegatie en een tuinbouwbedrijf met meetings in Hanoi, op de Belgische ambassade in

Hanoi ontvangen door mevr. Jehanne Roccas, ambassadeur van België in Vietnam. Dhr. Ivo Hooghe, Hoofd van de Sectie Ontwikkelingssamenwerking op de ambassade, was ook aanwezig hierbij. Gedeputeerde Verhoeve gaf hierbij een uitvoerige toelichting bij de diverse doelstellingen van deze missie en gaf vervolgens het woord aan de andere leden van de delegatie voor verdere toelichting.

Ambassadeur Roccas drukte haar tevredenheid uit over de inspanningen en acties vanuit Oost-Vlaanderen t.a.v. Vietnam en ging vervolgens in op het concept van de 'strategische partnerschappen' die voor de toekomst het bilateraal samenwerkingsbeleid tussen België en Vietnam zal aansturen. Hierin wordt duurzame landbouw een sleutelsector en de ambassadeur ging uitvoerig in op de in het verleden door Oost-Vlaanderen geleverde inspanningen die zich zouden vertalen in een zeer expliciete verwijzing naar Oost-Vlaanderen in de voorbereidende conceptnota die op termijn ter goedkeuring aan beide nationale regeringen zou worden voorbereid. Het betekent voor Oost-Vlaanderen de bevestiging van waarderingen die tijdens vorige en zeker ook tijdens deze missie door Vietnamese officials t.a.v. de acties vanuit Oost-Vlaanderen werden uitgesproken en het illustreert dat Oost-Vlaanderen een stevige positie heeft verworven in de bilaterale relaties. De heer Hooghe ging dan meer expliciet in op de twee projecten die binnen het SCF werden ingediend en bevestigde informeel de goedkeuring van het project omtrent livestock en wees tevens op de procedurele problemen met het project omtrent horticuultuur die volledig buiten de verantwoordelijkheid van de ambassade vallen.

Aansluitend werd de delegatie ook ontvangen door de vertegenwoordiger van FIT in Hanoi, dhr. Wouter Vanhees. Gedeputeerde Verhoeve wees op de jarenlange goede samenwerking met FIT, niet alleen t.a.v. acties in Vietnam maar ook in het kader van acties opgezet in Oost-Vlaanderen waarbij FIT steeds de kans werd geboden aan te sluiten. Ze ging ook dieper in op de motivatie waarom uiteindelijk werd geopteerd voor een eigen missie, een motivatie ingegeven door het feit dat er diverse eigen acties en accenten waren, zowel inhoudelijk als geografisch die onvoldoende of helemaal niet konden worden ingepast tijdens de FIT-missie in mei. Dhr. Vanhees begreep die keuze ten volle en kon de goede samenwerking tot op heden alleen maar bevestigen.

Op 16/03 werd de bestuurlijke delegatie ontvangen door dhr. Dominique Casier, ereconsul van België in Vietnam. Aangezien het Flanders Economisch Office juridisch onderdeel uitmaakt van het consulaat in Ho Chi Minh Stad en ook op de website van de Belgische ambassade in Vietnam wordt vermeld, werd door de Gedeputeerde ingegaan op de jarenlange goede samenwerking met het Consulaat. Daarbij werd benadrukt dat de logistieke ondersteuning voor deze missies en voorgaande steeds positief werd bestempeld. Mede door het beëindigen van de samenwerking met dhr. De Ruyver, op diens eigen expliciet verzoek, eind juli van dit jaar zal moeten worden nagegaan hoe het FEO naar de

toekomst toe nog intenser kan worden ingeschakeld bij de ondersteuning van de Oost-Vlaamse acties.

III. Programma en resultaten van de economisch-wetenschappelijke delegaties

1) Economisch luik rond veeteelt- en land- en tuinbouw

De deelnemende bedrijven uit de veeteelt- en land- en tuinbouwsector waren vooraf vragende partij om de volgende missie van de Provincie Oost-Vlaanderen in maart 2018 te plannen, tijdens de voor hen belangrijke vakbeurzen Ildex (livestock) en Hortex Vietnam in Ho Chi Minh Stad van 14 tot 16 maart 2018. Dergelijke beurzen bieden voor hen het ideale platform om bestaande contacten, klanten en distributeurs op één plaats in Vietnam te ontmoeten, alsook gemakkelijker nieuwe contacten te leggen. Eén bedrijf nam zelf ook deel met een stand op Hortex Vietnam. Het was de eerste keer dat Vietnam de Hortex beurs organiseerde. Volgend jaar zal de beurs opnieuw doorgaan in Ho Chi Minh Stad van 15 tot 16 maart 2019 en men rekent er op dat de beurs dan nog meer bezoekers zal aantrekken.

Er werden individuele bedrijfsprogramma's opgemaakt in Dalat, Ho Chi Minh Stad en Hanoi (Hanoi in samenwerking met Flanders Investment and Trade) op basis van de desiderata die door de deelnemende Vlaamse bedrijven vooraf werden overgemaakt.

In Ho Chi Minh Stad werd op donderdagavond 15 maart een netwerkmoment georganiseerd voor alle deelnemers aan de missie. Een suggestie die daarbij naar boven kwam vanuit de bedrijven was om dit type events in de toekomst ook open te stellen voor de contacten van de bedrijven (bv. hier in het kader van de beurs). Indien potentiële en bestaande Vietnamese klanten zouden kunnen deelnemen aan een netwerkmoment in aanwezigheid van een vice-gouverneur uit Oost-Vlaanderen, dan zou dit voor de Oost-Vlaamse bedrijven een zeer positieve impact hebben op hun imago en het openen van deuren. Aangegeven werd ook dat de bedrijven gerust financieel willen bijdragen aan een dergelijk event.

2) Economisch-wetenschappelijk luik rond bamboe

Voor de bamboedelegatie werd door het provinciebestuur een uitvoerig programma uitgewerkt dat zowel Hanoi, de provincies Thanh Hoa (noord) en Binh Duong (zuid) alsook Ho Chi Minh Stad aandeed. De delegatie bestond inhoudelijk uit twee duidelijk verschillende invalshoeken: naast een duidelijke focus op het kweken van bamboe met specifieke aandacht voor weefselcultuur lag bij het ander deel van de delegatie meer de nadruk op de toepasbaarheid van bamboe in vooral architectuur.

Op 12 januari werd in de voormiddag een werkbezoek gebracht aan de National Academy of Forestry Sciences (NAFS), samen met het NIAS één van de 17 nationale instituten.

Nadat de bamboedelegatie op 12/3 mee aansloot bij de dubbele ontmoeting op de ambassade werd op dinsdag 14/3 de tweedaagse fieldtrip naar de provincie Thanh Hoa aangevat die startte met een ontmoeting met diverse departementen van het plaatselijk provinciebestuur (Internationale Relaties, Landbouw en Plattelandsontwikkeling en Planning en Investerings).

Op 14 maart stonden er vier bedrijfsbezoeken op de agenda. Deze waren succesvol, want nadien kwam er een dubbel aanbod vanwege een Vietnamees privébedrijf alsook van DARD Thanh Hoa.

Op 15 maart bracht de bamboedelegatie een bezoek aan de Bamboo Village, een wetenschappelijk maar ook maatschappelijk sensibiliseringsproject opgezet in de provincie Binh Duong door een wetenschapper en bamboespecialist verbonden aan de National University in Ho Chi Minh Stad. Verschillende Vietnamese stakeholders waren uitgenodigd om de Oost-Vlaamse bamboedelegatie te ontmoeten.

Samengevat kan geconcludeerd worden dat het bezoek van de bamboedelegatie een bevestiging opleverde van de eerste positieve vaststellingen tijdens het vorig bezoek in juli 2017. Daarnaast is men zich ook bewust van de structurele zwakheden waarmee bamboe wordt geconfronteerd en dit zowel inzake het kweken als de economische toepassingen. Voor wat de weefselcultuur betreft was er duidelijk interesse vanwege DARD Thanh Hoa, een private onderneming in het noorden en ten slotte de een private onderneming in het zuiden. Voor de architecturale toepassing ligt de sleutel vooral in het vinden van goede plaatselijke architectenbureaus die via landmark 's er in slagen bamboe te ontdoen van zijn stigma van een goedkoop product met beperkte duurzaamheid.

3) Feedback van de economisch-wetenschappelijke delegaties (veeteelt, land- en tuinbouw en bamboe)

- Alle deelnemers evalueerden de missie globaal als goed tot zeer goed.
- Over de dienstverlening vooraf (het ontvangen van voldoende inhoudelijke en praktische info) was men unaniem tevreden.

Voorbeeld: *“Informatie en communicatie was perfect. Ook de doelstellingen prior de missie waren duidelijk”.*

- Over de organisatorische en praktische dienstverlening tijdens de missie was men tevreden tot zeer tevreden.

Voorbeeld *“ik ervaar het als een luxe om als KMO dergelijke ondersteuning te krijgen, meer nog, ik zie het voor mijn bedrijf zo goed als onmogelijk om met de beperkte*

middelen qua mankracht, budget, enz. in een land als Vietnam zonder hulp voet aan grond te krijgen' Het ervaren team en ondersteuning ter plaatse openen deuren en mogelijkheden. Naast het ervaren team is het een steun om mensen met voldoende uitstraling en status mee op de missie te hebben, dit om het belang er van te benadrukken en ook om bepaalde deuren mee open te krijgen”.

Voorbeeld: “Heel tevreden. Goeie complementariteit tussen het Oost-Vlaamse team en B. De Ruyver. Heel verrast te zien hoe de provincie deuren opent die anders gesloten blijven”.

Voorbeeld: “Ja, alle meeting afspraken waren perfect, ook het transport, de vertaler en het hotel”.

- Ook de inhoudelijke individuele meetings werden goed bevonden en pasten bij de vooropgestelde desiderata van de deelnemers.
- Op de vraag of het provinciebestuur nog kan ondersteunen bij de follow-up van contacten en hoe werden er verschillende reacties genoteerd: graag feedback krijgen en afstemmen met de provincie op bepaalde momenten in de toekomst, beroep doen op de ervaring en het netwerk van de provincie, graag gezamenlijk opvolging doen in voorbereiding van een volgende missie, graag een follow-up meeting hebben met de provincie en andere betrokkenen, ...
- Op de vraag of de deelnemer concrete resultaten verwacht te boeken na de missie werd er over het algemeen positief tot zeer positief gereageerd met concrete voorbeelden.
- Elke deelnemer reageerde ook positief op de vraag of men overweegt om deel te nemen aan een toekomstige missie naar Vietnam. Vanuit de veeteeltsector is er ook duidelijk sterke interesse om mee een clustersamenwerking uit te bouwen.
- Tot slot werden de deelnemers ook bevraagd naar hun suggesties. Volgende kwamen naar voren:
  - uitnodigen van bedrijfscontacten op bv. een netwerkevent, seminarie van de Provincie Oost-Vlaanderen, dit kan voor een bedrijf ondersteunend werken, het verhoogt de geloofwaardigheid van het bedrijf;
  - werken met een vragenlijst vooraf m.b.t. de verwachtingen;
  - de missie mag iets langer;
  - ook interesse in provinciale missies naar andere landen in de regio, zoals Cambodja, Myanmar,...;
  - Voorbeeld: *“Het netwerk en de ervaring, samen met de geloofwaardigheid door succesvolle voorbeelden, die de Provincie Oost-Vlaanderen in Vietnam ontwikkeld heeft kunnen een basis, een springplank zijn voor vele KMO's om samenwerkingen en export te realiseren. Het behouden van dit netwerk is hier een sleutel. Persoonlijk zie*

ik dit als een unieke ontwikkeling met nog veel meer mogelijkheden voor KMO's dan water tot nu toe mee gebeurt. Vietnam is een land in ontwikkeling en met kansen voor Vlaamse ondernemers, dit kan aan de hand van succesvolle voorbeelden sterker gecommuniceerd worden met Vlaamse ondernemers. Ook het belang van ondersteuning door universiteit en onderzoekscentra wil ik benadrukken".